

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA KREUZ przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 46245/99)

WYROK - 20 lipca 2004 r.

W sprawie Kreuz przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,

Pani V. STRÁŽNICKÁ,

Pan J. CASADEVALL,

Pan R. MARUSTE,

Pan L. GARLICKI,

Pani E. FURA-SANDSTRÖM,

Pani L. MIJOVIĆ, *sędziowie*

oraz Pani F. ELENS-PASSOS, *zastępca Kanclerza Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 29 czerwca 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 46245/99) wniesionej 17 października 1997 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie dawnego artykułu 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez pana Henryka Kreuza, posiadającego obywatelstwo polskie i austriackie.

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

2. Rząd Polski („Rząd”) był reprezentowany przez pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie pana J. Wołosiewiczza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący zarzucał w szczególności, że jego sprawa nie została rozpatrzona w rozsądnym terminie przez co naruszony został artykuł 6 § 1 Konwencji.

4. Skarga została przekazana Trybunałowi 1 listopada 1998 r., kiedy to wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (artykuł 5 § 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (artykuł 27 § 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

6. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład Sekcji (artykuł 25 § 1 Regulaminu). Niniejsza sprawa została przydzielona do nowo utworzonej Sekcji Czwartej (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału).

7. Decyzją z 14 stycznia 2003 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

8. Skarżący ma podwójne obywatelstwo polskie i austriackie. Urodził się w Płocku, a na stałe mieszka w Austrii. Obecnie mieszka w Płocku, w Polsce.

9. W 1989 r. skarżący zawarł w Płocku umowę ze spółką z ograniczoną odpowiedzialnością Unirol (dalej jako Unirol spółka z o.o.). Zgodnie z postanowieniami umowy Unirol spółka z o.o. miała sprzedawać na terenie Polski anteny satelitarne sprowadzane przez skarżącego z Austrii. 25 marca 1994 r. Unirol spółka z o.o. złożyła w Sądzie Rejonowym w Płocku pozew przeciwko skarżącemu. Domagała się odszkodowania za naruszenie postanowień umowy.

10. 21 kwietnia 1994 r. powód zmienił roszczenie. 21 czerwca 1994 r. sąd rejonowy uznał, że biorąc pod uwagę wartość roszczenia, nie był dłużej właściwy dla rozpatrzenia sprawy i przekazał ją do Sądu Wojewódzkiego w Płocku.

11. 18 listopada 1994 r. sąd wojewódzki zwolnił Unirol spółkę z o.o. z opłat sądowych.

12. 16 grudnia 1994 r. sąd przeprowadził pierwszą rozprawę. Na rozprawie skarżący złożył powództwo wzajemne o zwrot zysków, które

należały mu się zgodnie z postanowieniami umowy. Zwrócił się także o zwolnienie go z opłat sądowych, ale bezskutecznie. Rozprawa została odroczone na wniosek Unirol spółki z o.o.

13. 17 marca 1995 r. sąd przeprowadził rozprawę. Powód był nieobecny na rozprawie. 24 marca 1995 r. pełnomocnik powoda poinformował sąd, że ze względu na stan zdrowia nie będzie on w stanie stawiać się na rozprawę do końca czerwca. 14 lipca 1995 r. sąd odroczył rozprawę, ponieważ okazało się, że Unirol spółka z o.o. nie otrzymała wezwania na rozprawę. Rozprawa wyznaczona na 4 września 1995 r. została odroczone z powodu choroby pełnomocnika Unirol spółki z o.o.

14. Sąd odroczył trzy kolejne rozprawy wyznaczone na 12 stycznia, 16 lutego i 10 maja 1996 r. z powodu nieobecności pełnomocnika powoda. 2 sierpnia 1996 r. sąd przeprowadził rozprawę, ale znów nie stawił się pełnomocnik powoda. Sąd zobowiązał go do osobistego stawiennictwa na następnej rozprawie pod groźbą zawieszenia postępowania. Rozprawy wyznaczone na 18 października i 8 listopada 1996 r. zostały odroczone na wniosek Unirol spółki z o.o.

15. 4 listopada 1996 r. sąd oddalił wniosek skarżącego o wyłączenie sędziego przewodniczącego. 20 grudnia 1996 r. sąd przeprowadził rozprawę.

16. Na rozprawie przeprowadzonej 28 lutego 1997 r. sąd zamknął rozprawę i poinformował strony, że wyrok zostanie ogłoszony 5 marca 1997 r. tego dnia jednak. sąd postanowił nie wydawać wyroku i otworzyć rozprawę na nowo.

17. Rozprawa wyznaczona na 23 maja 1997 r. została odwołana, ponieważ sędziowie rozpatrujący sprawę złożyli wnioski o wyłączenie od rozpoznania sprawy.

18. Na rozprawie 14 listopada 1997 r. sąd przesłuchał świadka. Następne rozprawy przeprowadzone były 8 maja i 5 czerwca 1998 r.

19. Okazało się, że sąd zgubił część akt sądowych. Z tej przyczyny rozprawa wyznaczona na 10 lipca 1998 została odwołana. 27 sierpnia 1998 r. sąd wojewódzki zarządził odtworzenie zagubionych akt sądowych.

20. 9 czerwca 1999 r. sąd przeprowadził rozprawę i polecił stronom sprecyzować roszczenia.

21. 15 października 1999 r. sąd przeprowadził następną rozprawę i zarządził przygotowanie opinii biegłego. 12 kwietnia 2000 r. biegły przedłożył opinię do sądu.

22. 20 września 2000 r. Unirol spółka z o.o. zwróciła się do sądu o wyznaczenie innego biegłego. 8 listopada 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę i przesłuchał biegłego.

23. 22 listopada 2000 r. Sąd Wojewódzki w Płocku wydał wyrok. Obie strony złożyły apelacje. 6 maja 2002 r. Unirol spółka z o.o. zwróciła się do Sądu Apelacyjnego o zabezpieczenie roszczenia. 17 maja 2002 r. Sąd Apelacyjny przeprowadził rozprawę.

24. 12 czerwca 2002 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok. 13 grudnia 2002 r. odpisy wyroku zostały dostarczone stronom. Odpowiednio 20 i 29 stycznia 2003 r. powód i skarżący złożyli kasacje do Sądu Najwyższego. 27 czerwca 2003 r. Sąd Najwyższy oddalił obie kasacje.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

25. Skarżący zarzucał, że długość postępowania w jego sprawie przekroczyła „rozsądny termin” w rozumieniu artykułu 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

26. Rząd zaprzeczył takiemu twierdzeniu.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

27. Trybunał zauważył, że okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 25 marca 1994 r., kiedy Unirol spółka z.o.o. złożyła pozew do Sądu Rejonowego w Płocku. Postępowanie zakończone zostało przez Sąd Najwyższy 27 czerwca 2003 r. Trwało więc prawie dziewięć lat i trzy miesiące.

B. Rozsądna długość trwania postępowania

1. Stanowisko Rządu

28. Rząd twierdził, że sprawa była skomplikowana, biorąc pod uwagę fakt, że sądowi potrzebna była opinia biegłego. Podkreślał ponadto, że skarżący wpłynął na długość trwania postępowania. Rząd wskazywał ponadto, że skarżący wielokrotnie zmieniał swoje roszczenie i przedkładał sądowi liczne listy i pisma procesowe. Rząd utrzymywał też, że władze wykazały należyłą staranność w prowadzeniu sprawy. W konkluzjach Rząd zwrócił się do Trybunału o stwierdzenie braku naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

2. Stanowisko skarżącego

29. Skarżący twierdził, że nie wpłynął na długość trwania postępowania. Podnosił, że większość jego listów do sądu zawierała wnioski o

przyspieszenie postępowania. Wskazywał ponadto, że ostatnich dziesięć rozpraw zostało odroczone z powodu nieobecności powoda. Skarżący zwrócił się do Trybunału o stwierdzenie naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

3. Ocena Trybunału

30. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia skomplikowania sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz m.in. wyrok *Frydlender przeciwko Francji* [WI], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i *Humen przeciwko Polsce* [WI], nr 26614/95, § 60, cytowany powyżej).

31. Trybunał uważa, że nawet pomimo faktu, że sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana, nie można stwierdzić, że fakt ten usprawiedliwia całą długość postępowania.

32. Trybunał uważa, że postępowanie skarżącego, w szczególności sposób w jaki korzystał on ze swoich uprawnień procesowych, nie wpłynęło znacząco na długość postępowania.

33. W kwestii postępowania władz sądowych Trybunał zauważa, że wystąpiły okresy beczynności. W szczególności doszło do dwóch przerw - jednej ośmiomiesięcznej, drugiej siedmiomiesięcznej (odpowiednio od 5 marca do 14 listopada 1997 r. i od 14 listopada 1997 r. do 8 maja 1998 r. - patrz paragrafy 16-18 powyżej). Ponadto, kolejne znaczne opóźnienie w postępowaniu nastąpiło w wyniku przerwy w okresie od 5 czerwca 1998 r. do 9 czerwca 1999 r., kiedy to nie odbyła się żadna rozprawa (patrz paragrafy 18-20 powyżej). Trybunał uważa ponadto, że władze odpowiedzialne były za opóźnienia w procesie sporządzania opinii przez biegłego m.in. pomiędzy 15 października 1999 r. a 8 listopada 2000 r. (patrz paragrafy 21 i 22 powyżej).

34. W konsekwencji, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz uwzględniając ogólną długość trwania postępowania, Trybunał uważa, że w niniejszej sprawie nie został zachowany wymóg „rozsądnego terminu” przewidziany w artykule 6 § 1 Konwencji.

35. Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

36. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

37. Skarżący domagał się przyznania mu 151.515 EUR z tytułu szkód materialnych. Kwota ta odpowiadała wartości pięcioletnich zarobków, jakie skarżący otrzymałby w Austrii, jeżeli nie musiałby uczestniczyć w postępowaniu w Polsce. Domagał się ponadto 30.000 EUR z tytułu szkód niematerialnych, których doznał w wyniku przedłużającego się postępowania.

38. Rząd twierdził, że roszczenia skarżącego są wygórowane. Podnosił ponadto, że nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy doznaną szkodą materialną a rzekomym naruszeniem Konwencji.

39. Odnosząc się do szkody materialnej, Trybunał stwierdza w konkluzji w oparciu o posiadane dowody, że skarżący nie wykazał jakoby wskazana szkoda materialna została spowodowana przez nadmierną długość trwania zaskarżonego postępowania. W konsekwencji brak jest uzasadnienia dla przyznania mu jakiegokolwiek kwoty z tego tytułu (patrz, *mutatis mutandis*, *Kudła przeciwko Polsce* [WI], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

40. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący z pewnością doznał szkód niematerialnych, w postaci stresu i frustracji spowodowanych nadmierną długością trwania postępowania, które nie mogą zostać zrekomensowane samym orzeczeniem naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu z tego tytułu kwotę 3.600 EUR.

B. Koszty i wydatki

41. Skarżący nie domagał się zwrotu jakichkolwiek kosztów i wydatków poniesionych w związku z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki z tytułu zwłoki

42. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu zwłoki w wypłacie zadośćuczynienia powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, 3.600 EUR (trzy tysiące sześćset euro), które będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany;
 - (b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;
3. *Oddala* pozostałą część żądania skarżącego dotyczącą zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 20 lipca 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Françoise ELEN-PASSOS
Zastępca Kanclerza Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący